

Učit. dom v Mariboru je prejel te dni po g. F. Krašovcu iz Mar del Plata (Argentina) sporočilo, da se tamkajšnji rojakl zlasti iz Štajerske živo zanimajo za roč- ne zemljevide svojih rojstnih krajev. Prosi, da se mu pošljejo na ogled, kateremu bode sledilo naročilo kakih 200 iz- vodov. Poslali so se mu vsi do sedaj iz- išli zemljevidi — tudi oni Kamniške pla- nine — na ogled. — Vsekakor je zani- mivo, da se za te zemljevide zanimajo celo v Ameriki. Pri nas je pa še mnogo šol, katere ne poznajo tega prepotreb- nega učnega pripomočka.

— **Mladinski list v Ameriki** je za- ključil leto izhajanja, kar pomeni že precej. Razdeljen je v dva dela: prvi je pisan v slovenščini, drugi pa v angleščini. V slovenskem delu nastopajo sledeči pesniki: Albin Čebular z originalnimi pesmicami, ponatisi so pa Vide Jerajev, Župančičeva: »Zlato v Blatni vasi«, Ganglova: »Slovenska zemlja«, dalje zasledimo tudi Gorenjka in druge. A. Dauet prinaša: »Tajnost moistra Cor- nilla«; zelo mikavno tudi opisuje Paul Arene in Ernest Pegouve. Znani prirodopisec Pengov nas zabava z »Materino skrbjo narave v jeseni« in »Voiaiki«. Zasledimo Ivana Cankaria z odlomkom iz »Mojege življenja«: »Desetica«. V »Na- šem kotičku« se razgovarjajo malčki z urednikom: List krasi mnoge slike.

— **Zgodovina slov. Štajerske s Prek- murjem**, kot VII. del zbirke »Slovenska zemlja« je Slov. Matica pravkar izdala zgodovinski opis Slovenska Šta- jerska in Prekmurje izpod spret- nega peresa prof. dra. Kovačiča. Pred nami se razvija vsa naša prošlost od kamenene dobe tja do mirovne konfe- rence v Parizu, kjer se je pisatelj mudil leta 1919. V tem širokem okviru je na osnovi vseh dosedanjih pomembnih raz- prav in razpravic po novih vidikih zaje- ta celokupna zgodovina zelenega Šta- jerske in sosednjega Prekmurja. In sicer tako, da iz pričujočega orisa odseva- jo hkrati važnejši evropski dogodki. Zlasti pa je pisatelj seveda posegel minogrede v razvoj ostalih slovenskih pokrajin. Po- leg velikopoteznih tokov spoznaš iz te- ga tehtnega dela obilico slikovitih po- drobnosti iz vseh področij, ki bodo za- nimale slehernega rojaka z juga in za- pada, posebno pa še s severa in vzhoda. Kdo ve, s kako vnemo se romansi in germanski narodi bavijo s proučevan- jem svoje preteklosti, ki bodi vsako- mur učiteljica za bodočnost, bo moral seči na tem lepo opremljenem snisu, ki je navzlic velikemu obsegu (422 strani) vendar izredno poceni (60 Din za člane, 70 Din za nečlane).

— **Natečaj za eno dramo** v treh dejanjih in pet enodejank. Pokra- jinski odbor Jugoslovenske Matice v Splitu razpisuje natečaj za eno dra- mo v treh dejanjih iz življenja naših neosvobojenih bratov izza kate- restični meje naše države in za pet eno- dejank rodoljubne vsebine, ki bi bile uporabne tudi za manjše odre. Konkuri- rati smejo vsi jugoslovanski pisatelji. Na- grade: za dramo 5000 Din, za vsako eno- dejanko 1000 Din. Po posebni juriji oce- niena in sprejeta dela postanejo last po- krajinkega odbora Jugoslovenske Ma- tice v Splitu, ki jih založi in plača av- torju sprejete drame za vsak iztis 2 Din. Dela, ki izpadejo iz konkurence, se last- nikom vrnejo. Rok za predaio drame traja do 31. marca 1927, za enodejanke do 30. septembra 1926 in jih je poslati na pokrajinski odbor Jugoslovenske Ma- tice v Splitu pod šifro, ki mora biti slič- na šifri na zaprti kuverti, v kateri naj bo lastnoročno in čitljivo navedeno ime in naslov avtorja. — V Splitu, dne 31. marca 1926. — **Jugoslovenska Matica Pokrajinski odbor v Splitu**.

— **Ni med zadnjimi**. Šolska mladina v Komendi prežeta ljubavi in neosvo- bojenih bratcev in sestrice, jim je monov- no podarila piruhov v okroglih 500 Din. Če bi še jaičarice upoštevale topla željo mladeži, bi podvojili veselje v neodre- šeni domovini. — Mladina! Budiš nam upe zlate.

— **Pojasnilo**. Ne mislim soditi, kdo ima prav: ali klub slov. učiteliev viš. ped. šole v Zagrebu, ali tov. Fakin. Ne- spametno je tehtati besede, ki padejo včasih prenarog, nepremišljeno in iskati v njih osti, ki jih morda ni. Odločno pa zavračam besedo »statist«, s katero je hotel tov. Fakin v neopravičenem ma- ščevanju diskreditirati slušatelje višjih pedagoških šol pri tovariših in pri vseh onih, ki čitajo naš list. Tovariš, ki je prvi rabil to besedo, naj odgovarja sam sebi. Trdim samo, da slušatelj viš. ped. šol nismo nikakoli statisti — iz enostavnega

razloga, ker se pojma: slušatelji zavoda za višjo izobrazbo in statisti nikakor ne moreta skladati. Pač pa smo ljudje z resnim stremenjem, da bomo nekoč čim več koristili naši mladini, našemu narodu! Če se hoče tov. Fakin natanč- neje prepričati, naj se informira o na- šem urniku v Beogradu, da bo spoznal snov, ki jo moramo obvladati. Našel bo včasih osem predavanj na dan in če pri- šteje še neobvezna predavanja, še več. Poleg tega vodi rektor o vseh predava- nih strogo kontrolo, četudi morda po nepotrebnem. Dalje se naj informira o kolokvijih, referatih in končno še o let- nih izpitihi — in prepričana sem, da bo uvidel, da je v veliki zmoti in da bo dru- gič odgovarjal bolj premišljeno. — **Slu- šateljica viš. ped. šole v Beogradu**.

— **Pogled na naše Alpe med vožnjo na progi Ljubljana - Kranjska gora - Pla- nica**. Zopet mala knjižica, ki stopa s skromno ceno (4 Din) med nas, da nas pomakne za stopnjo višje na lestvico ci- vilizacije. Obenem je na reklama za naš diven gorenjski kot, ki se lahko ponaša s svojo lepoto kot jugoslovanska Švica. Vsak tujec bo rad kupil to priročno knji- žico. Vsi kraji, gore, ki jih vidimo iz vlaka na gorenjski progi, so vrisa- ni in označeni z imeni. Knjižica pa ni na- menjena samo tujem, tudi nam doma- činom bo dobrodošla. Seznanila nas bo na najlažji način z našo prelepo Gorenj- sko. Koristna pridobitev bo tudi za do- moznanski, oziroma zemljepisni pouk po osnovnih šolah. Ravno tu nam manjka učil. Zato priporočamo, da si naroči vsa- ka šola to knjižico. Izdal jo je konsorci- j vznožja reda »Ekspress«. Želimo, da bi skoraj sledile še druge proge v tako na- zorni obliki, kar bi bilo v čast in korist nam in naši ožji domovini. — **Marijana Kokali**.

— **Srednja vinarska in sadijska šola v Mariboru** sprejme 1. maja 1926 praktikante (vzajence) za enoletno praktično šolo. Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola, telesna sposobnost. Sprejemajo se kmet- ski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti dobivajo stanovanje in hra- no v zavodu brezplačno ter imajo pred- nost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1926/27, kot redni učenci kakor tu- di pri podelitvi brezplačnih mest za rev- ne učence v slučajni ubožnosti. Bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci. Lastnoročno, na celo polo- pisane in kolkovane prošnje (kolek 5 in 20—25 dinarjev) za sprejem praktikan- tov je pošiljati direktorji srednje vinar- ske in sadijske šole v Mariboru do 20. aprila 1926 s sledečimi prilogami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šol- sko spričevalo, 4. spričevalo o pravno- sti, v slučaju ubožnosti pa tudi 5. premo- ženski izkaz ali spričevalo ubožnosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pi- smeno. Vsi drugi pogoji za sprejem se razvidni iz tiskane prospekt (uredbe s programom), katera tiskovina se poš- lie zanimancu proti nakazilu 5 dinarjev v gotovini. Drugi listi se naprošajo za ponatis tega razpisa.

— **Katalog učil**. Tvrška Pichters Witwe & Sohn, Wien, I. Tegethoffstrasse 10, je izdala lično izdelan in z bogato izbiro učil založen katalog z najnovejši- mi cenami. Katalog krasi lepe, v barvo- tisku izdelane slike posameznih učil. Hkrati nam kaže katalog tudi napredek učil in šolskih pripomočkov, ki se je iz- vršil na tem polju od prevrata naprej. Katalog se lahko naroči za šole direktno pri navedeni tvrdki, učila pa tudi potom »Tovornice učil in šolskih potrebščin« v Ljubljani.

— **Pregled samostojnih ženskih po- klincev**. Slovenske ženske organizacije prirede koncem junija t. l. v Ljubljani na velesejenskem prostoru veliko razstavo z naslovom »Slovenska žena«. Razstava pokaže, kaj je Slovenka od začetka naše zgodovine doslej storila na vseh poljih kulture in civilizacije. V posebne publi- kacije se navedejo poleg zgodovinskih žen zlasti umetnice vseh strok, pisatel- lice in novinarke, socialne delavke, žen- ske kulturne, socialne, karitativne, femi- nistične in stanovske organizacije in za- vodi, ženske šole itd. — Za statistični pregled vseh važnejših ženskih poklicev v Sloveniji na nam je treba tudi podat- kov glede absolventk in izvrševateljic akademskih poklicev in gleda državnih, občinskih in odgojnih zasebnih usluž- benk ter končno samostojnih industrialk, trgovk in obrtnic izven Ljubljane (se- znam ljubljanskih trgovk in obrtnic že imam). Zato se v imenu uredništva te publikacije obračam javno na vse priza- dete ženske s prošnjo, da se mi javijo:

1. vse akademično izobrazbene Slovenke (profesorice, zdravnice, juristke, tehni- kinje, lekarnice i. dr.); 2. vse absolvent- ke konservatorijev, trgovskih, eksport- nih in drugih akademij i. dr. ter mi spo- roče nismo, kje in kdaj so svoje nauke absolvirale in kje so izvajale oziroma še izvajajo svoje poklice. — Zaradi lažjega pregleda naj mi blagovolijo navesti ob- enem še imena tovarišic, o katerih so jim podatki znani oziroma mi javijo njihove naslove, da se lahko obrnem sama nanje. Podatke potrebuem čim prej, zato pro- sim, da se mi prošni odzovejo takoj. — Za prireditveni odbor Minka Go- vekarjeva, Ljubljana, Rimska c. 20.

— **Priloga današnji številki »Učit. Tovarisa«** je pridejana namesto »Pro- svete« v prvi vrsti, da se objavi dru- števna poročila, ki so zastajala zaradi zadnje debate.

— **Gospod urednik!** (Dopis.) Prosim, popravite resnici na ljubo, da se pri zad- njem zborovanju za Ljubljansko okolico snloh ni glasovalo za deklaracijo, kakor poročajo dnevni listi, temveč je bila le volitev delegatov pri čemer igralo osebnosti zelo veliko vlogo.

— **Poročam Vam**, da je Belokranj- sko učiteljsko društvo tudi na zadnjem zborovanju v podrobni debati sprejelo deklaracijo z nekaterimi izpreminjeval- nimi predlogi.

— **Kakor posnemamo iz dnevnih li- stov** je Novomeško učiteljsko društvo odklonilo deklaracijo.

— **Zakaj nismo več pisali o prega- nianju učiteljstva na Hrvaškem?** »Uči- teljski Tovarish« je o tem pisal, naj le po- gledajo dotičniki, ki to trdijo, posamezne številke nazaj n. pr. št. 46 leta 1925, da- lie št. 3., 6., 10. in 15. Vprašamo samo, če so toliko pisali vnani listi o prega- nianju v Sloveniji za Koroščevega reži- ma? Tudi se dotičniki ne zavedajo, da »Učit. Tovarish« ni centralno glasilo UJU, nezavedajo se pa tudi, da strankarsko politično izrabljanje takih slučajev stan- le škoduje in končno jih vprašamo ali so oni sami spisali en sam članek v ob- rambo hrvaškega učiteljstva, če jim je bilo res na stvari in ne le do izrabljanja tega za huiškane.

— **BREZALKOHOLNA PRODUKCI- JA**. Ljubljana Poljanski našo 10/21 poš- lie vsakemu naročniku. »Učit. Tovarish« zanemiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj: ne bo Vam žal!

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

— **i Po čl. 71. je bil premeščen v Dramlie tov. A. Šabec**. Kakor se nam poroča z merodame strani slučaj tov. Šabca nima nikakega ozadja kake na- silne premostitve po čl. 71. čin. zakona in je ta premostitev bila izvršena v pri- log tov. Šabca. — Vse tovariše in tova- rišice pozivamo, da nas obveste v slu- čajni premostitve po čl. 71., posebno če se jim je zgodila kak krivica. Brez ob- vestila ni mogoča obramba in se brez obnaslitve slučajna s strani prizadetega potom predsedstva okrajnega društva tudi ne bo izvršila nobena intervencija. Če ne sporoče okoliščin, za katere iam- čilo, so prizadeti sami odgovorni, ako se ničesar ne ukrene v njihovem slučaju.

Učiteljski pevski zbor.

— **pev. Prvi ustanovni član pevske- ga zbora** je postalo s 500. Din učiteljsko društvo za srez Laško, kar nam spo- roča tov. Jurko. Hvala vam, tovariši! Bodite zvezda-vodnica drugim! Posne- maite idealne ljudi tudi druga naša dru- štva ali posamezniki!

— **pev. Zahvala**. V času, ko odbor plačuje stroške koncertov in piše za- hvalna pisma posameznim dobrotnikom zbora, ne more in ne sme pozabiti Vas, dragih tovarišev in tovarišic-pevcev. Neizmerne so bile Vaše žrtve in kdo, ako ne Vi, zasluži v prvi vrsti vse za- hvalje? Koncertno »nerazvajena« publi- ka Vam je dala sama dovolj pohvale. (Bržkone misli g. kritik tukaj naše tova- rištvo, ki ga je bilo pretežna večina...) Preko kritike in preko ovir gremo na- vzgor za ciljem, ki smo si ga postavili. Led je prebit, mi smo tu in jav- nost naj računa z nami! Za na- mi je domala vse slovensko in jugoslo- vensko učiteljstvo in po nem si pridobi- mo tudi narod, čigar nešmi bomo pre- pevali vedno bolj v dovršeni obliki, ako nam doslej tega ni bilo mogoče...

Sežum.

— **pev. Pevski zbor slovenskega učiteljskega društva** je imel v soboto 10. t. m. ob 3. popoldne svoj občni zbor, na katerem je

bil sprejet društveni poslovnik, ki ureja v glavnem razmerje zbora do »Društva učiteliev glasbe« in narobe. V zbor je bilo sprejetih 100 članov in članic. Pri volitvi je bil izvoljen za načelnika gosp. Marko Bajuk, za namestnika pa gosp. Vilko Jurko; za odbornike in odbornice so bili izvoljeni gg. Dekleva Nina, Rak Zora, Primožič Ivan, Sežun Andro, Zu- pančič Drago, Dermeli Mirko; za na- mestnike pa gg. Cepuder Ljuba, Golob Adela, Grčar Tit; za računsko pregled- nika gg. Brnobič Josip in Knez Rudolf. — Novi člani se lahko priklase in na- znanio bivališče, da jim bomo mogli po- slati obvestila za prihodnji tečaj. Pri- glase zbira tov. Mirko Dermeli, strok. učitelj v Ljubljani, Gluhonemica. Va- bijo se posebno tenoristi ki pristopu v pevski zbor.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **GORNJEGRAJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje dne 8. maja na Gorici. Oni, ki se hočejo udeležiti de- monstracije kako se gačijo živali, naj pridejo že ob 9. uri; redno zborovanje se na prične ob 11. uri. Na dnevnem re- du je deklaracija, podavanje tov. Tra- tnik o rokotvornem pouku (udeležil se je tečaja), volitev delegatov za pokra- jinsko skupščino, plačevanje članarine in drugo. Zaradi kosila se javite upravite- lju šole na Gorici.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI ŠOLSKI OKRAJ** ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 3. maja t. l. ob 9. uri v Trzinu v meščan- skošolski telovadnici. Dnevni red: 1. Po- ročila funkcionarjev, 2. Volitev novega društvenega odbora, 3. Volitev delega- tov za pokrajinsko in glavno skupščino, 4. Prememba pravil UJU, 5. Izpreminje- valne predloge pošljite takoj naročeval- cu tov. Fr. Rantju v Smartno pri Kranju. (U. T. št. 6), 5. Praktični poskusi s Kos- mosovimi aparati o galvaniki, elektriki. Ponazoruje tov. Milan Pavlovic, 6. Sa- mostojni predlogi. Upošljite jih do 30. aprila društvenemu predsedniku, 7. Slu- čajnosti. Udeležba obvezna! Obed skup- pen. — Odbor.

Poročila:

— **Poročilo o zborovanjih Učit. društva za logaški okraj** dne 12. decembra 1925 v Dol. Lo- gatu in dne 6. februarja 1926 na Rakeku.

1. **Poročilo zborovanja od 12. dec. 1925.** Dnevni red: 1. Poročilo predsednika »Kaj hočemo?«, 2. Poročilo ostalega odbora in odsekov, 3. Slučajnosti.

1. Predsednik najprej konstatira slabo ude- ležbo (c. 20 udeležencev); vzrok slabo vreme pa tudi malomarnost nekaterih članov. V svojem po- ročilu očrta odnose med društvom in poverjen- stvom kot zelo kritične, zato jih je treba danes razčistiti. Društvo mora zavzeti določno stališče: ali — ali; kajti pov. se ne zadovoljuje z zadnjo re- šitvijo spora, temveč vztraja pri svoji prvotni za- htevi po zadoščenju. Dalje omenja sestanek, ki ga je imel radi tega pred kratkim s poverjenstvom, ter brani v dolgih izjavanjih to slednje pred vsemi napadi in očitki, ki so izšli v zadnjem času iz društva in od drugih strani. Je za to, da da dru- štvo zahtevano zadoščenje.

Predsedniku odgovarjajo tov. Ribičič, Med- vešček in Stravs. Ribičič zahteva najprej konkre- ten predlog k preds. izjavljanem, katerega pred- sednik tudi poda. — Zmisel tega predloga: Dru- štvo desavrira svojega delegata. Nato pobija R. vse argumente, ki jih je navedel preds. v obrambo poverjenstva ter zavrača optimistično sliko o stanju in nehanju organizacije, ki jo je podal pred- sednik. Posebej se obračuna s člankoma »Ne tako« in »Zrušimo organizacijo« ter predvsem žigosa ta slednji. Zahtevu po zadoščenju odklanja, ker je nemoralna.

Stravs kritizira v prvi vrsti slabo gosp. stan- nje organizacije, na katerem nosi glavno krivdo sedanje vodstvo. Je tudi proti vsakemu zado- ščenju.

Medvešček odgovarja predsedniku na njegov referat »Kaj hočemo?« z 10 točkami, ki vsebujejo tudi »česa nočemo«. Predsednika pa obtožuje radi njegovega skritega sestanka s pov. izdaje nad- društvom in odborom ter zahteva za ta čin za- doščenja.

Predsednik izvaja konsekvence ter se na mestu odpove predsedništvu in odborništvu. Svoj čin pa opravičuje z zasledovanjem dobrega na- mena. Zborovalci to tudi upoštevajo ter mu iz- rečejo zaupnico glede namena.

Predsedniško mesto zavzame podpreds. Ri- bičič, ki vodi zborovanje do konca.

Tov. Šusteršič toži, da društvo izgublja čas v vednem prepiru in boju. Poziva, naj se vendar že enkrat začne s delom.

Tov. Medvešček se strinja s predgovorni- kom, žal, pa je nemogoče začeti prej z delom, dokler ni popolnega razčiščenja. Društvo ne nosi krivde radi tega, ampak poverjenstvo, ki vztraja pri svoji neupravičeni zahtevi.

2. **Tajniško poročilo**. Od zadnjega občnega zbora je imel odbor 1 sejo, na kateri je razprav- ljal o najvažnejših društvenih in organ. zadevah. Glede poročila o zadnjem zborovanju v »Učit. tov.« omenja tajnik, da je bilo najvažnejše iz- njega izpuščeno, namreč poročilo o del. zboro- vanju. Ostro obsoja tako cenzuro ter prečita iz- puščeni odstavek iz zapisnika.

3. **Blagajniško poročilo**. Iz njega je razvidno, da niso še nekateri klub opominom plačali čla-

narine niti za 1. polletje. Te se še enkrat pozove, v slučaju pa, da tudi ta opomin ne zaleže, se ji črta in se proti njim sodnijsko postopa. Enemu tova, ki nima še izpisa, se članarina odpusti.

Poročilo odsekov. Preds. samostojno odseka poroča, da se s pravim delom še ni začelo radi mnogih ovir, ki še ne dopuste začetka.

3. Slučajnosti. Tov. Ribičič predlaga, da se vloži prošnja na srez, pogl. za čimprejšnje sklicanje okr. učiteljske konference, ki naj bi razpravljala o vseh aktualnih šolskih in učiteljskih vprašanjih. Tov. Štravs se pritožuje, da niso bile še izdane ocene za minulo šol. leto.

Sklepi: 1. Spor med društvom in poverjeništvom smatra društvo kot likvidiran. Ako je pov. še drugih misli, naj preda rešitev častnemu sodu.

2. Šolska oblast se naproša, da čimprej skliče okr. učiteljsko konferenco, na kateri naj se obravnava vsa aktualna šolska in učiteljska vprašanja, kakor: učni načrti, rokotvorni pouk, lastništvo okr. učit. knjižnice, volitev knjižničnega odbora itd.

II. Zborovanje 6. februarja na Rakeku.

Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Poročilo o seji širjega sosveta. 3. Volitev delegatov za deleg. zborovanje. 4. Predavanje: Kako vlijemo uspešno življenje novemu duhu, ki ga vsebuje Deklaracija. 5. Slučajnosti.

Udeležba častna; kljub neprijetnemu vremenu c. 50 udeležencev.

1. Poročilo odbora. Društvu se predstavi v zadnji odborovi seji namesto odstopivšega odbornika F. Mercina v odbor kooptirani in z začasnim predstvom poverjeni tov. Štravs ter poda poročilo o društvenem in splošnem organizacijskem stanju. Povdarja važnost dogodkov, ki se odigravajo pred našimi očmi ter pozivlje vse člane, da s podvojenim delom v društvu in organizaciji pripomorejo do notranje konsolidacije ter do čim lepšega razcvita organizacije. Posebno opozarja na važnost gosp. ustanov, za katere se mora članstvo drugače brigati kot doslej. Apelira na čimvečji pristop predvsem k Učit. tiskarni.

Sklepa: Potrdi se izvolitev predsednikom tov. Štravs; društvo pristopi kot član k Učit. tiskarni.

Poročilo tajnika odpade radi nenavzočnosti istega.

Poročilo blagajnika: Dohodki: 5111-52 Din
Stroški 4110-72 Din
Ostane 1000-80 Din

2. Poročilo o seji širjega sosveta dne 10. jan. Tov. Ribičič dopolni poročilo o tej seji, v kolikor je bilo to pomanjkljivo v našem glasilu ter s tem še bolj osvetli pravo sliko dotičnega zgodovinskega dne. V boljše razumevanje zadnjih burnih dogodkov v organizaciji prečita tudi izjavo iz zapisnika mariborskega sestanka 3. jan. t. l. ter pismi tov. Potočnika in Dimnika na poverjeništvu pred sejo širjega sosveta. Z mnogimi podrobnostmi očrta tudi stanje organizacije izza te seje ter poda direktive za nadaljno pot, ki se je mora organizacija držati, ako hoče, da bo seme, ki je bilo tisti dan vsejano, tudi uspešno poglavo. V ilustracijo razmer, ki so nastale radi Deklaracije tudi izven organizacije in da bo članstvo o vsem poučeno, prečita zelo zanimivo pismo odličnega politika stranke, ki je Deklaraciji nasprotna, ter svoj odgovor na to pismo.

3. Predavanje o realizaciji Deklaracije. Tov. Medvešek najprej pojasni, da je bil prvotno določen drug predavatelj z drugo temo: ker pa je bil dotični predavatelj zadržan, je izpolnil on nastalo vrzel s temo, ki je tudi nadvse aktualna. Svoje predavanje je razdelil v dva dela. V prvem utemeljuje Deklaracijo kot novo življenje, ki ima nastopiti namesto prejšnjega, že davno izživelega; kot sedanost in bodočnost namesto preteklosti. Deklaracijo je rodila potreba, zato je njen pojav utemeljen in njena zmaga sigurna. Ustavi se tudi pri žaljivi kritiki Deklaracije ter očita našemu glasilu v pobujanju te kritike premalo živahnosti in borbenosti. (Predavatelj ni še takrat čital predzadnje številke glasila! Opomba zap.) Zavrača vse napade na Deklaracijo od strani nasprotnikov ter karakterizira posebno najbolj prihljubljene nasprotne argumente, kakor: »revolucijski«, »protidržaven« in »državotvoren«, »nacionalen« in »anacionalen«, »klerikalnen«, »napreden« in »trakuljast«. Tudi polemizira z izjavo bivših okr. funkcionarjev radi argumentov »neparlamentarni običaji« in »nestrankarstvo«.

V drugem delu pa poda svoje nazore o načinu realizacije Dekl. Dekl. bo postala res »fraz«, kakor je že bila krščena, ako ne bomo tudi izvedli ono, kar od nas zahteva. Depolitizacija se mora izvršiti, ker drugače ostanemo pri starem. To pa se izvede edino s temeljito politično naobrazbo, ki nam je bila dosedaj tuja. Edinole v študiju družboslovja je rešitev organizacije in stanja.

Po referatu, o katerem ni bilo stvarne debate, se prečita Dekl. odstavek za odstavekom in se obravnava vsak zase.

Tov. Deželova zavzame Dekl. nasprotno stališče z argumentom, da bi bil z njo zadan napredni ideji smrtni udarec. Delo organizacije bi bilo radi upoštevanja različnih svetovnih naziranj zelo omejeno, kvečjemu bi imela organizacija še razpravljati o metodiki, vse drugo bi ji bilo zabranjeno.

Tov. Lenarčič je posebno proti onemu odstavku, ki zabranjuje propagando političnih idej v organizaciji, čes, da ta prepoved krati osebne pravice posameznikov.

Obema nasprotnikom odgovarjajo zlasti Ribičič, Požar, Štravs in Medvešek, ki pobijajo njune pomisleke posebno z gledišča v preteklosti. **Požar** tudi konstatira, da ni Dekl. nič drugega kot obširna interpretacija čl. 2 pravil UJU, ki se pa dosedaj ni izvajal. — Vsi nasprotniki Dekl. se pozivajo, da utemelje svoje nazore obširno v listu v svrhu prepotrebne razčiščenja pojmov. Nekateri izrazi o Dekl., ki niso radi okornege stila preveč jasni, se pa bodo brez bistvene spremembe predrugačili.

Končno je bila dana Dekl. na glasovanje in sprejeta enoglasno.

Pri obravnavi X. točke, ki govori o sodelovanju pri nameščanju, predlaga tov. Medvešek, da se izreče bivšemu pov. g. Jelencu nezaupnica tudi kot delegatu učit. v nam. komisiji, da se ga namreč na ta način prisili, da odloži tudi to funkcijo, katero bi moral odložiti že tedaj, ko je podal demisijo kot poverjenik.

Vname se debata za in proti, slednjič je sprejet z večino glasov predlog tov. Ribičiča, ki omili prejšnji v toliko, da se, namesto direktne nezaupnice g. Jelencu, pozove sedanje vodstvo, naj ono vpliva na bivšega poverjenika, da sam odstopi tudi od tega mesta, ki je postalo zanj nevzdržno.

Po glasovanju se oglasi k besedi g. sreski šolski referent in kot gost svetuje ponovno preštudiranje Dekl. ter njeno zopetno obravnavo na

prilodnem zborovanju. Dekl. mu je predvsem preobširna, morali bi jo skrajšati.

Z ozirom na že prejšnje pomisleke radi nepopolne jasnosti nekaterih izrazov, ki lahko zapeljejo v nesporazumljenje, in večjega povdarka one točke, ki govori o glasilu, se sklene, da društveni odbor z obema delegatoma besedilo pred deleg. zborovanjem še enkrat pretehta ter po potrebi kateri odstavek ali izraz nebitveno spremeni. (O tej točki glej tudi izjavo društva, ki jo je podalo posebej!)

4. Volitev delegatov. Delegatom se izvolita tov. Zidar in Medvešek.

5. Slučajnosti. G. sr. šol. ref. da nekatera pojasnila v izpolnjevanju uslužbenških listov in o lastništvu okr. učit. knjižnice. Člani se tudi opozarjajo na priporočilo »Učit. konvikt« v zadnjih dveh »Tovariših« radi fotografij.

+ V soboto, 6. marca je redno zborovalo učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski okraj po objavljenem dnevnem redu. Navzočih je bilo 116 članov.

Dopisi. Ker se zapisnik ni čital, je tov. predsednik poročal o došli dopisih, med katerimi je okrožnica poverjeništvu UJU najvažnejša.

Poročila. Tov. Ivan Zolnir je kot poročevalec deklaracijskega odseka najprej podal kratko sliko nastoja, borb in delovanja naše organizacije, nakar je prečital to-le resolucijo:

Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski šolski okraj je na svojem rednem zborovanju dne 6. marca 1926 glede Deklaracije, o bistvu, nalogah in smeri naše stanovske politike sprejelo sledečo resolucijo:

1. Deklaracija o bistvu, nalogah in smeri naše stanovske politike je v stilizaciji in obsegu, v kakršnem je bila objavljena kot vodni članek v 2. števil. Učit. Tovariša od 14. I. 1926, nesprejemljiva, zato se mora ista revidirati ter skrajšati do skrajnega minimuma tako, da se izloči iz nje vse nebitveno.

2. Zahtevamo, da se v Deklaraciji jasneje in odločneje poudarja:

a) napredni šolski program;

b) jugoslovenska ideologija in nacionalna vzgoja;

c) majoritetno odločevanje v vseli zadevah in vprašanjih;

d) samostojnost prava do zastopstva vsega stanu in nepriznanje poleg organizacije UJU nobene druge stanovske kakor tudi stanovsko-politične organizacije;

e) depolitizacija šolstva;

f) popolna zaježitev vplivov partizanskega značaja na šolstvo;

3. Organizacija si tudi lasti pravico sodelovanja pri nameščanju in sicer samo v pravcu obrambe zakonitih in moralnih temeljev pri nameščanju s sodelovanjem članstva.

Navzoči so resolucijo soglasno sprejeli.

Tov. Jamšek je pa dodal še predlog, ki je bil tudi soglasno sprejet in se glasi, kakor sledi:

Ker uvidevamo, da je bil postopek pri propiniranju Deklaracije neprimeren; ker nadalje uvidevamo, da je način boja za in proti Deklaraciji škodljiv organizaciji, stanu in šolstvu, kakor so v zadnjih letih bila in so še diktatorska nagnjena vodilnih krogov, zato predlaga učiteljsko društvo za Ptuj in ptujski šolski okraj, da se skliče delegacijsko zborovanje za Binkošti t. l. v Celje, na katerem se zadeva razčisti ter izvede potrebne volitve.

Tov. Šestan je imel poročati o izpremembi pravil UJU. Ker je treba pravila temeljito preučiti, da se lahko predlaga sprememba gotovih paragrafov, se izvoli odsek, ki bo na prihodnjem zborovanju poročal o svojem tozadevnem delovanju.

Poročilo o delovanju kulturno-prosvetnega odseka je podal tov. Kunst. Pozval je, da se osnujejo takoj za vsako šolo krajevnih odborov, ki volijo poročevalce kulturno-prosvetnemu odseku.

Predlogi in slučajnosti. Tov. Predan zahteva odlok, s katerim se prisilijo krajni šolski sveti, da prispevajo za nabavo materiala za deška ročna dela.

Ugovori se, da tvornica Schichtovega mila v Slavoniji pod firmo Rdečega križa razpošilja šolam urnike, ter se to primerno ožigosa.

Prihodnje zborovanje bo 2. soboto meseca aprila.

+ Učiteljsko društvo za konjiški okraj je imelo svoj občni zbor dne 16. jan. 1926 v Konjicah. Navzočih je bilo kljub snežnemu meteu 47 članov-ice od 59.

Društvene zadeve: Po običajnem pozdravu je podal tov. predsednik kratko pregledno poročilo o delovanju naše organizacije v preteklem letu, tov. tajnik prečita tajniško poročilo, tov. blagajničarka pa poročila o blagajniškem stanju našega društva. Vsa poročila so se vzela odobruje na znanje.

Zapisnik, dopisi: Prečital in odobril se je zapisnik zadnjega zborovanja ter obravnavali došli dopisi. V zadevi članarine za Učiteljski dom v Mariboru se sklene, da plačuje društvo 10 Din letno za vsakega člana kot doslej, razliko na 100 Din pa plačajo posamezni člani prostovoljno in neobvezno direktno oziroma šolskih upraviteljev.

Članarina. Članarina za 1926 je enaka lanskemu in znaša za redne člane 160 Din, za poročene učitelje 80 Din, za učiteljske žene roč. del 120 Din in za upokojeince (s Popotnikom) 110 Din.

Seja širjega sosveta UJU pov. Ljubljana. O poteku te seje je podal tov. J. Kržič izčrpno poročilo, pogovorila se je zadevna »deklaracija« točka za točko. Končno so se soglasno sklenili sledeči sklepi:

1. Občni zbor odobri postopanje društvenega predsednika J. Kržiča, da z ozirom na važnost zadeve, tikajoče se »deklaracije« mežiškega učiteljskega društva, tiste ni podpisal brez odobrenja članstva.

2. Občni zbor odklanja Deklaracijo v podani obliki z ozirom na mnoga protislovja in ponavljajoče se brezpomembne fraze, dasi se strinja z dobrimi, sprejemljivimi točkami, ki se pa itak nahajajo v poslovniku UJU.

3. Iz vseh dejstev ima članstvo utis, da je bila »Deklaracija« naperjena le proti osebi poverjenika g. ravnatelja Luke Jelencu. V sled njegovih neveljavih zaslug za našo stanovsko organizacijo in za naš stan mu izreka društvo svoje nemajhno zaupanje.

V slučaju pa, da se mu podtika kakšna krivda kot poverjeniku, zahtevamo, da se zadeva obravnava po poslovniku na delegacijskem zborovanju. Vsekakor pa obsojamo netakten nastop posameznikov pri seji širjega sosveta ter odrekamo takšnemu postopanju vsako upravičenost.

Prihodnje zborovanje: Ostale točke dnevnega reda se odlože na prihodnje zborovanje.

+ Učiteljsko društvo za srez Laško je zborovalo 3. III. 1926 na Zidanem mostu. Izmed 108 članov je bilo navzočih 87 članov.

Pred zborovanjem so tovariši prisostvovali učnemu poskusu iz prostoročnega risanja v 3. razredu. Poročevalka tov. Razpotnikova je izvršila svojo nalogo prav dobro.

Med običajnimi točkami dnevnega reda se je obravnavala tudi Deklaracija. Po živahni, a stvarni debati so se navzoči soglasno izrekli za idejo Deklaracije. Stilizacija posameznih odstavkov pa se bo obravnavala pri prihodnjem zborovanju, za katero se izvolita poročevalcem tov. Lebar in Bučar.

Glasom okrožnice širjega glavnega odbora UJU v Beogradu se poveri odbor, pomnožen s tov. Mollom, Pleškovičem, Lapornikovo in Grilčevom, da pripravi do prihodnjega zborovanja primerne predloge glede reorganizacije Udruženja in spremembe pravil.

Blagajniško poročilo izkazuje za poslovno leto 1925 dohodkov 16.700,55 Din, izdatkov pa 12.980,81 Din.

Pri slučajnostih poročal tov. Kislinger glede vplačevanja za Učiteljski dom v Ljubljani. Sklene se, da se tozadevna 100 dinarska članarina ne pobira po učiteljskem društvu.

H koncu poziva tov. Potočnik navzoče, da vnovčijo še neprodano zalogo letnikov Zvončka.

Kraj in čas prihodnjega zborovanja določi predsednik.

+ Šoštanjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. marca v Velenju.

Po običajnem pozdravu je poročal g. sr. šol. referent Grmovšek o nadzorniški konferenci v Mariboru. Nato je podal podrobna navodila za izpolnitev »Uslužbenškega lista« ter pojasnil nekatere važne zadeve administrativnega značaja. Članstvo je z zanimanjem sledilo njegovim izjavam, za katere se mu je tov. predsednik iskreno zahvalil.

O Deklaraciji je referiral tov. Stopar. Razvila se je živahna debata, ki je trajala dve uri in v katero so posegali tovariši: Jakob Vrečko, Martin Vrečko, Hribnik, Mlinšek in drugi.

Poročilo o izpremembi pravil se je preložilo na prihodnje zborovanje.

Sklepi: 1. Šoš. učit. društvo se izjavlja, da je na stališču enotne stanovske organizacije, poleg katere ne priznava nobene druge in ugotavlja, da je Deklaracija logična posledica tega stališča. — Sprejeto soglasno.

2. Kot legitimnega vodjo Poverjeništvu smatramo tov. Gnusa, katerega brzojavno pozivamo, da vztraja na tem položaju do prihodnje pokrajinske skupščine. — Sprejeto soglasno.

3. Delegatom k občenemu zboru Učiteljskega doma v Mariboru se izvoli tov. Martin Vrečko. Društvo se izreče v principu za diferencirano plačevanje članarine.

4. Naproša se Poverjeništvu, da izposluje podaljšanje termina za obravnavanje izprememb pravil UJU.

5. Pridužujemo se protestu ptujskega učit. društva proti referatu učitelje in predpisov glede oblike.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo je imelo občni zbor 6. III. 1926 v Slov. Bistrici. Navzočih je bilo 43 članov.

Predsednik pozdravi v kratkih besedah došle tovariše-ice. Omenja, da bi bilo marsikaj poročati o delovanju, a vsled obširnega dnevnega reda preide takoj k prvi točki.

I. Dopisi: Došli dopisi so se prečitali.

II. Deklaracija: Tov. predsednik omenja, da smo zborovali dan pred sejo širjega sosveta, namreč 9. januarja. Deklaracija, katere je došla pred zborovanjem, se je pogovorila in predsednik je vprašal, ako se kateri prostovoljno oglašajo za zastopanje društva; ker se pa nihče ni, se je odločil sam. Prosil pa je za polnomoč, katero je enoglasno sprejel. Poziva pa člane, da lahko pove vsak svoje mnenje, vendar ako se ne strinjajo s korakom, je njemu podana nezaupnica. Deklaracija je bila sprejeta proti 2 glasovoma. Razburilo nas pa je poročilo, kako je nastopil bivši poverjenik L. Jelenc proti uredniku »Učiteljskega Tovariša«. Sestavila se je brzojavka ter se odposlala na merodajna mesta. Predsednik povdarja, da je ravno ta nastop dokazal potrebo deklaracije. Učitelj v šoli naj ne pozna nobenih strank, deluje naj v blagor naroda in države. Zunaj kot človek pa se lahko udejstvuje v kateri stranki se hoče.

Učit. dom v Mariboru. Priporočal je predsednik v toplih besedah pristop članov; vendar pa je prosta volja vsakogar, da pristopi. Prisiliti se ne more nobenega, še manj pa predpisati davek na plačo.

Kot zastopnik za občni zbor je izvoljen tov. Plauer.

Revizija pravil UJU. Pogovorilo se je od točke do točke in so se že ista odposlala poverjeništvu. Sprožila se je pa tudi zahteva, da se v mariborski oblasti osnuje samostojno poverjeništvu s sedežem v Mariboru. Stanovski list pa kakor sedaj v Ljubljani. Ta predlog je bil enoglasno sprejet.

Tajnica je podala letno poročilo, katero se je vzelo na znanje.

Tov. blagajničar je poročal o letnem stanju blagajne. Ker pa še niso vsi plačali zaostale članarine, zato ni mogel podati končne vsote. Tovariši-ice: novo leto je že minulo — čas, ko je treba poravnati stare dolgeve, pa ne samo kje drugje, ampak tudi pri društvenem blagajniku, kateri se prav lepo priporoča. Pregledovalca računov sta našla vse v najlepšem redu in tov. blag. je dobil absolutorij.

Članarina: Določilo se je, da ostane članarina v prihodnjem letu, kakor v minulem.

Volitve: Volitve so se vršile z vzklikom. Izvoljen je bil sledeči odbor: Rainer Jožef, Feibel Ottilija, Janžekovič Matko, Hrašnik Alojzija, Hribar Franjo, Logar Franjo, Plauer Albert, Živko Janko, Varl Ludvik, Kranjc Alojzij, Vauhnik Helena.

Slučajnosti: Tov. Hribarjeva je predlagala za cilj majniškega izleta Rogasko Slatino. Predlog se je enoglasno sprejel.

Glede predpisane referata se naše društvo priključuje izjavam ptujskega učit. društva ter odklanja vsako obveznost.

Tov. predsednik pozdravi došlega sreskega šolskega nadzornika g. Koropca, koji je došel da nam razloži izpolnitev »Uslužbenškega lista«.

Za ves njegov trud in razlago se mu predsednik najtopleje zahvali. Do svidenja na majniškem izletu.

+ Celjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. marca t. l. v Celju. Od 138 članov je bilo navzočih 112.

Tov. predsednik ob nastopu pozdravlja članstvo in z iskrenimi besedami omenja zaslužno delo odstopivšega predsednika tov. Sivke.

Razburjenje, ki ga je deklaracija vzbudila v naših vrstah, prehaja v mirno razmišljanje, ki do skupščine dozori. Glavno načelo deklaracije je depolitizacija sta-

novske organizacije. Z osebno izpremembo v vodstvu bo ta smer obveljala. — Šmo narodni učitelji. Če se socijalno in gospodarsko udejstvujemo v narodu, bo ta cenil nas in bo naše prosvetno delo uspešno.

O reviziji pravil UJU je društvo sklepalo in je stavilo primerne predloge.

V prosvetni odsek je bil izvoljen tov. Tiran, sicer je odsek ostal isti. Računskim pregledovalcem sta bila izvoljena tov. Zupanek in Rejec.

Mnogo se je razpravljalo o službeničkih listih. Tu je tov. nadzornik podal pojasnila.

Predaval je g. profesor Orožen »O tipičnih razlikah človeške duševnosti«. Predstavil nam je znanstveni, estetični, gospodarski, socialni, politični in nabožni tip. Povdarjal je važnost diferencialne psihologije v javnem življenju in zlasti v šoli. Globoko zasnovano in jasno podano predavanje je članstvo sprejelo s polnim zanimanjem in prisrčno hvaležnostjo.

+ Ljubljansko učiteljsko društvo je zborovalo dne 6. marca t. l. v risalnici šole pri sv. Jakubu ob velikem številu članov.

Obravnavala se je le deklaracija, ker se je zadeva glede premembe pravil izročila posebnemu, v ta namen izvoljenemu odseku, da jo prouči in stavi predloge na prihodnjem zborovanju.

Tov. predsednik je po otvoritvi prešel takoj na dnevni red in sicer k debati o deklaraciji in v ta namen podal besedo prvemu progovorniku tov. Vilko Maziju. Ta nam je v globoko zamišljenem govoru (ki ga prinašamo na drugem mestu) očrtal dosedanje stanje in odprl pogled v bodočnost. V dokaz, da je govoril iz srca pretežni večini navzočih, je burno odobravanje, ki je sledilo njegovim izjavam.

Za njim je govoril tov. Jos. Ambrožič, ki je v svojem stvarnem poročilu obdelal deklaracijo podrobno odstavke za odstavkom. (Tudi njegovo poročilo prinašamo na drugem mestu.)

Nato se je oglašil k besedi kot protigovornik tov. Fran Mlakar. Smisel njegovega daljšega izvajanja je ta, da je deklaracija tudi po njegovem mnenju sprejemljiva, ker ima dobro jedro in bi jo bilo popraviti le v nekaterih točkah. Stavl je tozadevni predlog, naj se deklaracija izroči v popravno posebnemu odseku, ki jo naj temeljito obdeli in nato izkristalizirano predloži v ponovno razpravo na prihodnjem zborovanju.

Za njim je govoril tov. Dostal, ki pa ni podal v svojem izjavljanju proti deklaraciji nič stvarnega. Po njegovem mnenju je deklaracija nepotrebna, ne prinaša nič novega, ker je vse to obseženo že v pravilih in da ni imela drugega namena, kot to, da je naperjena le proti eni osebi, t. j. proti tov. Jelencu. — Stavl je končno predlog, naj se o njej glasuje poimensko na podlagi blagajniškega zapisnika članov.

Tov. Ivan Dimnik je nato odgovarjal na izvajanja predgovornikov tov. Mlakarja in Dostala z navedbami stvarnih dokazov o nepravilnem, nasilnem postopanju bivšega poverjenika.

Razvila se je nato debata, ki pa je bila kratka in se je omejevala večinoma le na razne predloge. V njo so posegli tov. Mlakar, Sada, Dostal, Ambrožič, Dragani in Dimnik in stavlili predloge in sicer:

Tov. Mlakar, naj se deklaracija izroči v redakcijo in naj se nato ponovno razpravlja o njej; tov. Dostal predlaga, naj se ne razpravlja več o njej, temveč naj se takoj glasuje.

Končno se je glasovalo o predlogu tov. Sada, naj se deklaracija sprejme ter izroči v popravno besedila redakcijskemu odseku, ki naj se v ta namen izvoli.

Za ta predlog je glasovalo 44 tovarišev in tovarišic, za proti pa 7. Deklaracija je s tem sprejeta in ne pride več v razpravo.

Nato so se izvršile volitve redakcijskega odseka, v katerega so bili izvoljeni tovariši Dimnik, Ambrožič, Mazi, Mlakar in tovarišici Kalinova in Sodnikova.

Pri slučajnostih je bil sprejet predlog tov. Sada, da bi smeli upokojeenci po želji izbirati med Popotnikom in Zvončkom, kakor je tov. predsednik zaključil ob 20.30 zborovanje.

+ Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 8. II. 1926 v Konjicah ob navzočnosti 51 članov-ice.

Po običajnem pozdravu članstva čestita tov. predsednik tov.ici Frani in Dragici Brglez, Antonu Strigl in Frani Segi k njihovim imenovanju na nova službena mesta.

Volitve: V odbor so bili izvoljeni tov.ice: J. Kržič, preds., Fr. Friedl, nam., A. Pirjavec, taj., R. David, blag., H. Schell in A. Bercé odbor.; M. Pleško, K. Mravljak in L. Dobnik nam. To je bila dopolnilna točka k občenemu zboru.

Predavanje. Tov. Bercé je obravnaval temo »Šola in dom« prav temeljito. Povdarjal je, da se mora vez med šolo in